

FONOLOŠKI OPIS GOVORA KRAJA ZIBIKA (SLA T334)

COBISS: 1.01

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.30.1.08](https://doi.org/10.3986/JZ.30.1.08)

V prispevku je prikazan govor kraja Zibika (SLA T334), ki spada v srednještajersko narečje štajerske narečne skupine. V obliki fonološkega opisa so predstavljene njegove osnovne glasoslovne in naglasoslovne značilnosti, in sicer na osnovi narečnega gradiva, ki ga je zbrala in zapisala Mira Založnik po vprašalnici za *Slovenski lingvistični atlas* (SLA) leta 1960. Govor Zibike zaradi dvojnic znotraj dolgega vokalizma izkazuje srednještajersko-kozjansko prehodnost.

Ključne besede: štajerska narečna skupina, srednještajersko narečje, fonološki opis, *Slovenski lingvistični atlas* (SLA), slovenščina

A Phonological Description of the Local Dialect of Zibika (SLA Data Point 334)

This article presents the local dialect of Zibika (SLA data point 334), which is part of the Srednještajersko (Middle Styrian) dialect in the Štajersko (Styrian) dialect group. Its basic phonological and accentual characteristics are presented as a phonological description based on dialect material collected and recorded by Mira Založnik following a questionnaire for the *Slovenian Linguistic Atlas* (SLA) in 1960. Due to the doublets within the long vowel system, the local dialect of Zibika shows Srednještajersko-Kozjansko transitivity.

Keywords: Štajersko (Styrian) dialect group, Srednještajersko (Central Styrian) dialect, phonological description, *Slovenian Linguistic Atlas* (SLA), Slovenian

Jožica Škofic ■ ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Ljubljana ■
jozica.skofic@zrc-sazu.si ■ <https://orcid.org/0000-0003-3478-5056>

Prispevek je nastal v okviru projekta Raziskave ogroženih narečij v slovenskem jezikovnem prostoru (Radgonski kot, Gradiščanska, Hum na Sutli z okolico, Dubravica z okolico) (V6-2109, 1. 10. 2021 – 31. 8. 2024), ki ga sofinancirata Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije in Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu (<https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/raziskave-ogrozenih-narecij-v-slovenskem-jezikovnem-prostoru-radgonski-kot>), projekta i-SLA – Interaktivni atlas slovenskih narečij (L6-2628, 1. 9. 2020 – 31. 8. 2024, ARIS in SAZU, <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/i-sla-interaktivni-atlas-slovenskih-narecij>) in programa Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju (P6-0038).

1 Uvod

Govor kraja Zibika (občina Šmarje pri Jelšah) je v *Slovenskem lingvističnem atlasu* označen s točko T334. Spada v srednještajersko narečje štajerske narečne skupine. Diahrono ga uvrščamo v južnoštajersko narečno ploskev južne slovenščine (Rigler 1963; Šekli 2018: 340–341).

Prispevek prinaša osnovne (na)glasoslovne značilnosti govora in njegov fonološki opis, ki je nastal na osnovi narečnega gradiva, ki ga je zbrala in zapisala Mira Založnik po vprašalnici za *Slovenski lingvistični atlas* (SLA) leta 1960.¹ Gradivo je v arhivu zapisano v stari Ramovševi transkripciji, za fonološki opis pa je bilo prepisano v sodobno slovensko fonetično transkripcijo.

Prispevek je nastal v sklopu tematskega bloka *Slovenski govori na vzhodnem robu* (3). V sklopu tematskega bloka *Slovenski govori na vzhodnem robu* so že bili objavljeni fonološki opisi govorov naslednjih krajev štajerske in panonske narečne skupine: T397 Večeslavci (Gostenčnik 2022a), T331 Slivnica pri Celju (Jakop 2022), T345 Bistrica ob Sotli (Gostenčnik 2022b), SLA T414 Žetinci – Sieldorf (Kumin Horvat 2022), T349 Kapele (Gostenčnik 2023), T392 Gomilica (Gostenčnik – Kenda-Jež 2023). Za uvodni prispevek v prvi tematski blok *Slovenski govori na vzhodnem robu* (1) gl. Gostenčnik – Kenda-Jež – Kumin Horvat 2022.

2 OSNOVNE (NA)GLASOSLOVNE ZNAČILNOSTI

Srednještajersko narečje ima kot del jugovzhodnih narečij in južnoštajerske narečne ploskve naslednje lastnosti: (1) issln. $*\bar{e}/*\bar{o} > JV$ sln. $*ei/*ou > J$ štaj. $*ei_1/*ou_1 > \text{srednještaj. } ei_1/ou_1$; (2) issln. $*\acute{e} > Z$ in J sln. $*\acute{e} > J$ štaj. $*\acute{e}_1 > \text{srednještaj. } e_1$; (3) issln. $*\bar{e} > J$ štaj. $*e_2 > \text{srednještaj. } e_2$; (4) issln. $*\acute{e}/*\acute{o} > Z$ in J sln. $*\acute{e}/*\acute{o} > J$ štaj. $*\acute{e}/*\acute{o} > \text{srednještaj. } \acute{e}/\acute{o}$; (5) issln. $*\bar{e}/*\bar{o} > JV$ sln. $*\bar{e}/*\bar{o} > J$ štaj. $*\bar{e}/*\bar{o}$; (6) issln. $*\acute{e}/*\acute{o} > JV$ sln. $*\acute{e}/*\acute{o} > J$ štaj. $\bar{e}/\bar{o}$; (7) issln. $*\bar{a} > \text{srednještaj. } \bar{a}$; (8) issln. $*\acute{a} > Z$ in J sln. $*\acute{a} > J$ štaj. $*\bar{e}$ (Šekli 2018: 340–341).

Govor Zibike pozna zgodnje daljšanje issln. kratkih naglašanih zložnikov v nezadnjem besednem zlogu in mlajše interno daljšanje issln. kratkih naglašanih zložnikov v zadnjem ali edinem besednem zlogu – kolikostnih nasprotij v govoru ni.

2.1 Odrazi naglašanih zložnikov v govoru Zibike

Odrazi issln. naglašanih dolgih in kratkih samoglasnikov v nezadnjih in zadnjih zlogih v govoru Zibike (dalje Zi.) so:

– odrazi znotraj izhodiščno dolgega vokalizma so: (1) issln. $*\bar{e} > Zi$. $e_i\bar{i}$ in $a_i\bar{i}$ ter (mlajše) e_r ; (2) issln. $*\bar{e} > Zi$. $e_i\bar{i}$; (3) issln. $*\bar{e} > Zi$. $e_i\bar{i}$; (4) issln. $*\bar{o} > Zi$. $o_i\bar{u}$ in

¹ Nekateri manjkajoči podatki v gradivu so bili ob nastajanju tega prispevka preverjeni na terenu v začetku leta 2024. Zapis Založnik 1960 je bil primerjan in dopolnjen tudi z opisom Orač 2013.

a:u; (5) issln. * $\bar{c}$ > Zi. *o:u* in (mlajše) *o:r*; (6) issln. * $\bar{a}$ > Zi. *e:r*; (7) issln. * $\bar{i}$ > Zi. *i:i* in (mlajše) *i:r*; (8) issln. * $\bar{u}$ > Zi. *ü:r* in (mlajše) *u:r*; (9) issln. * $\bar{a}$ > Zi. *â:r* in (mlajše) *a:r*; (10) issln. * $\bar{j}$ > Zi. *a:u*; (11) issln. * $\bar{j}$ > Zi. *a:r*;

– odrazi znotraj izhodiščno kratkega vokalizma v nezadnjih besednih zlogih so: (1) issln. * $\bar{e}$ - > Zi. *e:i* in *a:i* (redko *i:e*); (2) issln. * $\bar{e}$ - > Zi. *e:i* in in *a:i* ter (mlajše) *e:r*; (3) issln. * $\bar{e}$ - > Zi. *i:e* in *e:i* ter (mlajše) *e:r*; (4) issln. * $\bar{o}$ - > Zi. *a:u* in *u:o*; (5) issln. * $\bar{c}$ - > Zi. *o:u*; (6) issln. * $\bar{a}$ - > Zi. *i:e* in *e:r*; (7) issln. * $\bar{i}$ - > Zi. *i:* in *i:i*; (8) issln. * $\bar{a}$ - > Zi. *a:* in *â:r*; (9) issln. * $\bar{u}$ - > Zi. *ü:r* in (mlajše) *u:r*; (10) issln. * $\bar{j}$ - > Zi. *a:u*; (11) issln. * $\bar{j}$ - > Zi. *a:r*;

– odrazi znotraj izhodiščno kratkega vokalizma v zadnjih besednih zlogih so: (1) issln. * $\bar{e}$ Zi. > *e:r*; (2) issln. * $\bar{e}/\bar{a}$ - > Zi. *i:e*; (3) issln. * $\bar{o}$ - > Zi. *u:o*; (4) issln. * $\bar{c}$ - > Zi. *o:u*; (5) issln. * $\bar{i}$ - > Zi. *i:r*; (6) issln. * $\bar{e}$ - > Zi. *i:e*; (7) * $\bar{u}$ - > Zi. *ü:r*; (8) issln. * $\bar{a}$ - > Zi. *a:* in *â* ter (redko) *e:r*; (9) issln. * $\bar{j}$ - > Zi. *a:u*; (10) issln. * $\bar{j}$ - > Zi. *a:r*;

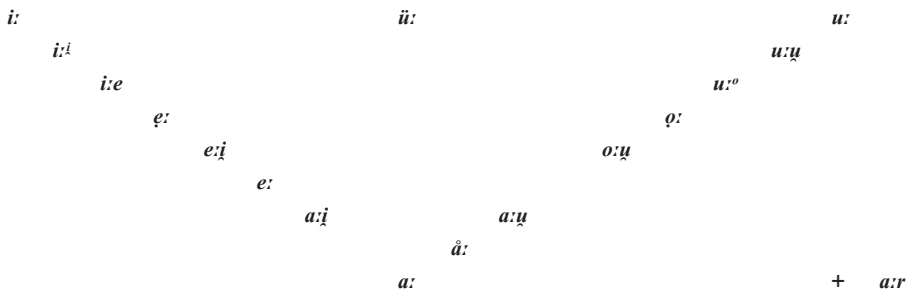
– odraz za umično naglašeni *e* je *i:e*, (redko) *e:r*, (zelo redko) *i:*; odraz za umično naglašeni *o* je *u:o*; odraz za umično naglašeni *a* je *i:e*.

3 FONOLOŠKI OPIS

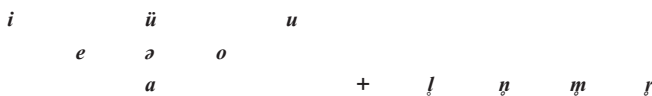
3.1 Inventar

3.1.1 Vokalizem

3.1.1.1 Dolgi naglašeni samoglasniki

3.1.1.2 Nenaglašeni samoglasniki

3.1.2 Konzonantizem

3.1.2.1 Zvočniki

<i>m</i>				<i>v</i>
<i>n</i>	<i>l</i>	<i>r</i>		
<i>ŋ</i>				<i>j</i>

3.1.2.2 Nezvočniki

<i>p</i>	<i>b</i>			
			<i>f</i>	
<i>t</i>	<i>d</i>	<i>c</i>	<i>s</i>	<i>z</i>
		<i>č</i>	<i>š</i>	<i>ž</i>
<i>k</i>	<i>g</i>		<i>x</i>	

3.1.3 Prozodija

Fonološko je relevantno mesto naglasa. Na naglašenihi zlogih ni kolikostnih nasprotij. Inventar prozodemov vsebuje naglašene ('V:) in nenaglašene zložnike (V).

3.2 Distribucija

3.2.1 Vokalizem

/ü/ ne more stati v vzglasju zaradi protetičnega /v/ ali /w/, ki nastopa pred njim ('vü:ste = usta, 'vü:snica = ustnica, 'wü:xa² = uha 'uho', 'vü:š³ = uš, 'vü:zda = uzda). /o/, /u/, /u:°, /o:u/ se v vzglasju izgovarjajo nedosledno, ker se pred njimi lahko govori protetični v-: 'vø:s 'os', 'vu:°sa = osa, 'vu:°rex ~ 'vu:rex = oreh, 'vu:je = oje, 'vu:če⁴ = oče, 'vu:gi = ogenj, prid m 'vø:zek = ozek, toda 'ø:tavič = otavič 'vnuka', 'ø:rgle = orgle, u'ka:u = oko, u'ži:enit se = oženiti se, 'u:nterča 'spodnje krilo', 'u:sje = usnje, 'o:učim = očim, 'o:ušpice = ošpice, 'u:°trok = otrok.

3.2.2 Konzonantizem

3.2.2.1 Zvočniki

Zvočnik /v/ ne more stati v izglasju in pred nezvenečimi nezvočniki, saj se tam premenjuje s /f/ (ple've:°f = plevel 'pleva', prid m zd'ra:f, 'si:f, kos'tâ:jof, r'jâ:f, kr'i:žof 'po:ut, 'pâ:fc = palec, fsi s've:iti = vsi sveti).

2 Toda tudi u'xa:u.

3 Toda Red u'ši:.

4 Toda Imn u'če:tje.

3.2.2.2. Nezvočniki

Zveneči nezvočniki se pred nezvenečimi nezvočniki in v izglasju premenjujejo z nezvenečimi nezvočniki ('zo:ɥp = zob, pog're:ɥp = pogreb, g'ru:ɔp = grob, x'ri:p, ɔ:pčina, opxa'ji:lo, j'á:pka = jabka 'jabolko, jablana'; 'gá:t = gad, x'lo:ɥt = hlod, 'na:xot = nahod, ot'ko:ɥt = od kod, 'pu:ɔtplat = podplat, pom'lâ:t = pomlad, 'me:ɥt = med, s'lâ:tka = sladka, 're:ɥtka = redka, 'ri:etkva = redkva 'redkev', ot'pa:rti = odpreti; k'ri:š = križ, 'a:rš = rž, 'fū:reš = furež 'koline', 'di:ēš = dež, 'la:imeš = lemež, š'to:rš 'storž'; 'vo:ɥs ~ 'va:ɥs = voz, 'jē:s = jez, 'ni:sko = nizko; 'plū:k = plug, s'na:ɥk = sneg, 'jū:k = jug, b'ra:ɥk = breg).

3.2.3 Prozodija

Naglašeni samoglasniki so fonetično dolgi, nenaglašeni pa kratki. Ponaglasnih dolžin ni. Naglašen je lahko kateri koli zlog v besedi. V večzložnicah (prevzetih zloženkah) sta lahko naglašena dva zloga ('tu:ɔtn'ká:mra 'mrliška vežica').

3.3 Izvor

3.3.1 Vokalizem

3.3.1.1 Dolgi naglašeni samoglasniki⁵

issln.		Gradivo
i:	< *ī	'zi:r, Red nu'či:, u'si:, prid m 'si:f, k'ri:f, gr'mi:čje; g'ri:č, x'ri:p, pas'ti:r, neto'pi:r, o'di:r = vodir 'oselnik', 2mn ž'vi:te, 3ed ž'vi:, gar'mi:, tar'pi:, sne'zi:; k'ri:lo, s'vi:ja; 'ši:ška, b'ri:tva, me'zi:nc, š'ti:rdeset, sre'di:nc, p'rs'ti:nc, 'i:uje, 'ši:jek = šijnjak 'tilnik';
	< *i-	'zi:to, se'ki:ra, topo'ri:še, pe'lin, 'ri:ba, j'i:va = njiva, ši'vi:lja, 'ši:lo, gos'ti:lina, m'li:nčofka = mlinčevka 'potica', opxa'ji:lo, 'ki:sčca, 'si:rotka, vode'ni:ka 'vodenica', Ded 'mi:ši, Imn 'pi:sanke 'pirhi', 'vi:lce, Imn če'ti:ne = ščetine 'dlaka'; prid m 'zi:fčŋ, p'li:tek, 'vi:ši 'višji', prid ž 'ki:sla, 'ši:vati, stro'ji:ti, del -l ž ed vz'di:gnila; ⁶
	< *i	p'ti:č, 'mi:š, 'ni:č, 'ri:t, mr'li:č, 'si:r, prid m 'si:t; ⁷
	< *i	po umiku naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga prid m 'vi:sok;
	< *i	po umiku naglasa 'ši:vajka;

5 Gradivo za issln. stalno dolge zložnike je (relativnokronološko) razvrščeno glede na (po)psl. tonem in splošnoslovenski naglasni premik ter medsebojno ločeno s podpičji.

6 Terensko preverjanje v začetku leta 2024 potrjuje obliko s pripono -na-, tj. vz'di:gnala (vz'di:gnat).

7 Toda 'bi:k.

	v izposojenkah	'ci:gl = cigel 'opeka', ž'ni:der 'krojač', ž'ni:darca 'šivilja', 'ki:kla, 'fi:rma 'birma', p'ri:dga, revma'ti:zŋ, 'ši:rc 'predpasnik', 'xi:šca, š'ti:b c, ošta'ri:ja, kme'ti:ja, 'bi:der 'potica', mar'ti:nček, krom'p'i:r, Ded 'xi:ši, ⁸ Imn 'ji:ŋkošti = binkošti, s'ki:je 'smuči';
<i>i:i</i>	< *ī	Imn o'či: ⁴ , kus'ti: ⁴ , Omn z oč'mi: ⁴ , Red ž kq'vi: ⁴ , kus'ti: ⁴ ~ kos'ti: ⁴ , pe'či: ⁴ , t'ri: ⁴ deset; st'ri: ⁴ c, 3ed va'li: ⁴ , 'zi:ma, 'li:ce, g'li: ⁴ sta, 'vi: ⁴ no, pla'ni: ⁴ na, b'li: ⁴ zi = blizi 'blizu'; 1ed 'vi: ⁴ dim, m'li: ⁴ n;
	< *i-	lu'pi: ⁴ na, ž'li: ⁴ ca, 'zi: ⁴ la, stra'ni: ⁴ še, ko'ri: ⁴ to, pše'ni: ⁴ ca, po'ti: ⁴ ca, spoved'ni: ⁴ ca, brada'vi: ⁴ ca, ka'di: ⁴ lo, ro'či: ⁴ ca, ko'pi: ⁴ ca, rde'či: ⁴ ca, pre'di: ⁴ vo, li'si: ⁴ ca, ko'pi: ⁴ to, g'ri: ⁴ va, s'li: ⁴ va, ma'li: ⁴ na, kore'ni: ⁴ na, rav'ni: ⁴ na, dru'ži: ⁴ na, ple'ni: ⁴ ca, Imn tro'pi: ⁴ ne, stop'ni: ⁴ ce, noga'vi: ⁴ ce, Red je'zi:ka, Ded pete'li: ⁴ ni, g'ri: ⁴ sti, su'š'i: ⁴ ti, va'li: ⁴ ti, ro'si: ⁴ ti, ko'si: ⁴ ti, no'si: ⁴ ti, omo'ži: ⁴ ti se, 'vi: ⁴ deti, v'mi: ⁴ ti, mo'li: ⁴ ti, kro'pi: ⁴ ti, 'bi: ⁴ ti, 3ed b'li: ⁴ ska se;
	< *-i-l	posu'ši: ⁴ i = posušil, ko'si: ⁴ i; ⁹
	v izposojenkah	'xi:ša 'hiša', 'izba', 'mi:za, 'pi:sker, k'ri:š, b'ri:tuf, Imn 'di: ⁴ le 'podstrešje', š'li: ⁴ te 'sani';
<i>i:e</i>	< umično naglašeneda *e	'či:elo, 'bi:edro, p'li:eče, 'ti:ele, pe'ti:elin, 'ji:esen 'jêsen', 'zi:elot, 'či:esŋ, 'di:eblo, 'si:edlo, 'zi:ena, 'ti:eta, 'si:estra, 'zi:emla, 'ri:etkva, Red 'mi:ene, 'ti:ebe, Ded 'mi:eni, 'ti:ebi, Med na 'pi:eči, prid m 'di:eba = debel, 'ni:esti, u'ži:enit ~ u'ži:enit se, 1ed 'ni:esem, del -l ž p'li:ela = pletla, tudi 'ji:edŋ 'eden', Red 'ji:nega;
	< *ə-	s'ni:exa;
	< *ə	'pi:es, 'di:eš, 'ni:es = dnes 'danes';
	< umično naglašeneda *ə	'si:enec = senec 'sence', š'či:epək 'ščepec', 'si:emen 'semenj', 'si:ije = senje 'sanje', s'ti:eber, 'di:eska, 'pi:ečka, 'či:eber, 'mi:egla, Med na 'vi:esi, prid m 'ti:emen = temen, prid ž c'vi:etna, tudi s'ti:eza;
	< *è	'zi:et, 'vi:eč, nam. 'ži:et 'žeti';
	< *e	po umiku naglasa 'ji:ečmen, 'ji:ezik, g'ri:eda, 'pi:eta;
	< *ē	v položaju za r ž'ri:ebe, v'ri:eme, b'ri:eme, ž'ri:eb = žrebelj 'žebelj';
	< *-ĕ	redko (morda položajno pred /n/) v enozložnicah x'ri:en, č'li:en; ¹⁰
	< *ě	po umiku naglasa z zadnjega kratkega zloga 'di:ekle;
	v izposojenkah	s'ti:epix 'vodnjak', 'pi:eper = peper 'popper', 'ji:ešpren, pret'fi:erer 'svaf', 'pi:ep 'fant';

8 Toda Mmn 'xi:šax.

9 Primer je potrjen s terenskim preverjanjem v začetku leta 2024.

10 Tako tudi č'li:enek.

<i>e:</i>	< *ē		're:sje; 'le:šjek = lešnjak 'lešnik', prid m 'be:f = bel; 'pe:sto; č're:šja; ¹¹
	< *ĕ-l	v del -l m ed	'je: = jel 'jesti', c'v'e: = cvel 'cvesti', v'ze: = vzel 'vzeti'; ¹²
	< *è-		'me:la = melja 'moka', 'ze:le, Red se'me:na, 'se:dp, t're:ki = tretji, čet'v'e:ro;
	< *-è		'še:n;
	< *ē	redko	'v'e:či = večji;
	< *ĕ-		Imn 'je:tre, 'me:če, ¹³ prid m šk'le:mpast 'šepav' (Horvat, Kostelec v SLA 1.2: 94), p're:sti;
	< *ǎ-		'me:ša ¹⁴ = maša; Imn 'se:'e = sanje, prid m 'v'e:ški, 1ed 'ge:nem, do'te:knem, 3ed p'e:xne;
	< *ǻ		'd'e:n, 'le:n, 'v'e:s, prid m bo'le:n; ¹⁵
	v izposojenkah		're:k c = rekeljc 'suknjič', 'ke:lder = kelder 'klet', cek're:t 'stranišče', 'že:gnaje = žegnanje, k're:mp = krempelj, 'je:tka, 'v'e:blč = velbič 'shramba', pro'če:sja, r'e:vma;
		iz knjižnega jezika	o'pe:ka, 'je:lka;
<i>e:i</i>	< *ē		prid m s'le:ip, č're:is 'čekz'; prid ž 're:itka, 're:is 'res', 1ed 'me:ilem; ¹⁶ č're:ida; b're:iskva, 'v'e:iter, s'te:iska = soteska, po'le:itje, d're:ive;
	< *ĕ-		p'le:iša, že'le:izu, 'se:ime, 'se:iver 'severni veter', ne'de:ila, Imn u're:ixi, prid m člo'v'e:iški, tar'pe:iti, pr'de:iti, smar'de:iti, gr'me:iti, ¹⁷ xo'te:iti, m'le:iti, cve'te:iti, ž're:iti, ¹⁸ 'je:isti, 're:izati, 'v'e:idet;
	< *ē		'le:it = led, 'me:it, pe:ič, č'e'be:ila ¹⁹ = čebela, je'se:in, Red bre'me:ina, ²⁰ vre'me:ina, se'me:ina, ²¹ Ded ko'le:isi, ²² 'še:ist, 'ke:ī 'kje';
	< *è-		'že:inín, s'te:ila, Imn 're:ibra; ²³
	< umično naglašena *e ²⁴		stu'de:inc; ²⁵
	< *ē		'pe:it, 'deve:it, de'se:it; 'pe:itek, 're:ip, prid m s'v'e:it, v'ze:iti, 1ed p're:idem; k'le:iti = kleti;
	< *ĕ-		s're:iča, Red te'le:ita, Ded u'če:iti, s'te:igniti se;
	< *ǎ-		1ed v'ze:imem;
	v izposojenkah		Imn te'le:ige 'jarem', 'ce:iker, fece'ne:ik 'ruta', s'te:inge, b're:inta, Imn te'le:ige 'jarem';

11 Tudi č're:šja. Orač 2013 ima č're:šja.

12 Primeri so potrjeni s terenskim preverjanjem v začetku leta 2024.

13 Tudi 'me:ča.

14 Tudi 'me:ša.

15 Po analogiji tudi prid ž bo'le:na.

16 Tudi 'ma:ilem.

17 Toda gar'mi:.

18 Tudi 'ža:rti.

19 Tudi č'v'e:ila.

20 Tudi bre'ma:ina.

21 Tudi se'ma:ina.

22 Tudi Ded ku'la:isi.

23 Tudi 're:ibra.

24 Položajno ob /m/, /n/ tudi kot monoftong, npr.: o'me:la, p'še:no.

25 Tudi s'tü:ndenc.

<i>e:</i>	< *ē	redko v položaju ob <i>r</i>	prid ž mn 've:rne; ²⁶
	< umično naglašenege *e	v položaju ob <i>m, n</i>	<i>o'me:la, p'se:no;</i>
	< *ē	v položaju ob <i>r</i>	<i>ve'če:rja, Imn pot're:pance</i> = potrepanice 'trepalnice' (Zuljan Kumar v SLA 1.2: 74);
	< *è	redko v položaju ob <i>m</i>	Ied <i>t'ke:m;</i>
	< *è-	v položaju pred <i>r</i>	I/Ted <i>x'če:r, x'če:rka</i> 'hči', <i>f'če:ra</i> 'včeraj';
	< *á	v položaju ob zvočniku	<i>p're:šič</i> 'prašič', <i>'te:m</i> 'tam', <i>k'le:</i> 'tla'; ²⁷
	v izposojenkah		<i>ad've:nt, ban'de:ro, 'ce:xmošter</i> ²⁸ 'cerkveni ključar', <i>'ce:rkva, Imn xozn't're:garji</i> 'naramnice za moške hlače', prid ž že:gjena;
<i>a:i</i> ²⁹	< *ē ³⁰		<i>s'na:ik, b'ra:ik, g'ra:ix, 'ma:ix, č'ra:i've, 'va:i'na</i> = vejnica 'velnica' (Gostenčnik v SLA 3.2: 145), <i>s'va:ič'nik;</i> ³¹ <i>k'la:i'se;</i> ³² <i>s'va:ič'a;</i> ³³ <i>d'la:i'to, g'na:i'zdo ~ g'na:i'zdu, s'ta:i'na;</i> ³⁴ <i>'ma:i'snjc</i> 'meseč', Imn <i>'ma:i'ste</i> 'mesto', Imn <i>'da:i'lamu;</i>
	< *è-		<i>b'ra:i'za, 'ca:i'sta, ne'va:i'sta, s't'ra:i'xa;</i> ³⁵ <i>'la:i'to ~ 'la:i'tu, ku'la:i'nu, s'va:i'der, 'va:i'verca, sm'ra:i'ka, 'ra:i'pa, ne'da:i'la, t'ra:i'bux, 'da:i'lu</i> = delo, Imn <i>p'la:i've, 'da:i'lati, pose'da:i'ti</i> = posedeti 'sedevati', <i>'sa:i'kat, ž'va:i'ti</i> = živeti;
	< *ē	redko	<i>'la:i'meš, Red u'ša:i'sa;</i>
	< *è-		Imn <i>ne'ba:i'sa, Red u'ša:i'sa, pog'ra:i'ba;</i> ³⁶ Ied <i>'ma:i'lem;</i> ³⁷ del -l m ed <i>'ra:i'ku, 'pa:i'ku, 'na:i'su;</i> ³⁸
	< *ò ⁻³⁹		<i>'a:i'der</i> = oder 'pograd v koči', prid m <i>'da:i'ber</i> = dober;
	v izposojenkah ⁴⁰		<i>d'ra:i'ta</i> = dreta, <i>'pa:i'p</i> = peb 'fant';

26 Primeri kot *'ve:ra* in Imn *'če:yl'i* so verjetno le navidez monoftonški in so posledica asimilacije.

27 Tudi *t'le:*.

28 Tudi *'ca:i'kmošter*.

29 V gradivu zapisano tudi kot *a:i*.

30 Verjetno položajno tudi *'vö:i'neč* 'venec'; *s'vo:ič'nica* 'svečnica'.

31 Tudi *s've:č'nik*.

32 Tudi *k'la:i'se*.

33 Tudi *s'vä:ič'a*.

34 Tudi *s'tä:i'na*.

35 Tudi *st'rä:i'xa*.

36 Ied *pog're:ip*.

37 Tudi *'me:i'lem*.

38 Tudi *'ne:i'su*.

39 V vzglasju ob protetičnem *v-* lahko tudi *u:*, npr. *'vu:'gi* 'oganj'.

40 Verjetno položajno tudi *'mo:i'drc* 'nedrc', *'mo:ižnar* 'mežnar'.

<p>a: < *ā</p> <p>< *ā-</p> <p>< *-ā</p> <p>< *ā</p> <p>v izposojenkah</p>	<p>prid m <i>m'la:t</i>, <i>'sa:ijke</i>, <i>do'ma:</i>; <i>klu'ča:r</i>, <i>kro'ja:č</i>, <i>s'va:k</i>; <i>'pa:zduxa</i> ~ <i>'pa:isxa</i> 'pazduha'; <i>m'la:čva</i>, <i>pri'ja:tl</i>, <i>'pa:ičouna</i>, prid s <i>'ba:bje</i>;</p> <p><i>'ra:na</i>, <i>'ja:vor</i>, <i>'ja:goda</i>, <i>'ma:čexa</i>, <i>lo'ba'ja</i>, <i>m'ra:ula</i>, <i>s'ta:reši</i>;</p> <p><i>'ga:t</i>,⁴¹ <i>g'ra:x</i>, <i>b'ra:t</i>,⁴² <i>s'va:t</i>, prid m <i>zd'ra:f</i>, <i>p'ra:y</i>; <i>'sa:tje</i>,⁴³ <i>vi'xa:r</i>;</p> <p><i>'na:gl</i>, <i>po'ba:r</i> 'fant', <i>'ca'ja</i> = cajna 'jerbas' (prim. Kenda-Jež v SLA 3.2: 404), <i>'a:fire</i> 'naramnice', <i>'s'na:ictixl</i> 'robec', <i>'a:ntux</i> 'brisača', <i>'s'na:jder</i> 'krojač', <i>'ša:iba</i> 'šipa', <i>'a:imper</i> 'vedro', <i>'pa:jšter</i> 'blazina', Imn <i>'s'ma:rnice</i>, <i>'ta:užyt</i> = tavžent 'tisoč';</p>
<p>â: < *ā</p> <p>< *ā-</p> <p>< *-â</p> <p>< *a redko, po umiku naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga</p> <p>< *â-</p> <p>v izposojenkah</p>	<p><i>'lâ:ket</i> 'komolec', <i>d'lân</i>, <i>v'râ:t</i>, <i>pâ:s</i>, <i>'lâ:s</i>, <i>mož'gâ:ni</i>, Red <i>ne'bâ:</i>, <i>ob'lâ:čno</i>; <i>ku'vá:č</i>, <i>p'lâ:šč</i>, <i>x'râ:st</i>, <i>gospo'dâ:r</i>, <i>čebe'lâ:k</i> = čebelnjak, <i>ol'tâ:r</i>, <i>ko'mâ:r</i>, <i>gor'jâ:k</i> = gornjak 'zahodni veter', Imn <i>k'râ:li</i>, <i>ot'râ:č</i> = otirač 'brisača'; <i>t'râ:va</i>, <i>b'râ:da</i>, <i>v'râ:te</i>, prid m <i>m'lâ:ji</i> 'mlajši'; <i>o'tâ:va</i>, <i>x'lâ:pec</i>, <i>'pâ:fe</i> = palec, Imn <i>b'râ:tje</i>, <i>p'lâ:xta</i> 'rjuha', <i>'pâ:ik</i>, <i>s'râ:jca</i>, <i>'zâ:jkla</i>, <i>'zâ:jc</i>, <i>'mâ:čka</i>, <i>pom'lâ:t</i>, <i>'jâ:jca</i>, Oed z <i>b'râ:tom</i>, Ied <i>'dâ:m</i>;</p> <p><i>brat'râ:nc</i>, <i>'gâ:ber</i>, <i>k'râ:va</i>, <i>'mâ:ti</i>, <i>'zâ:ba</i>, <i>'kâ:ča</i>, <i>m'lâ:ka</i>, <i>s'kâ:la</i>, <i>s'lâ:ma</i>, <i>'mâ:ma</i>, <i>'râ:ma</i>, <i>d'lâ:ka</i>, <i>k'lâ:da</i>, <i>k'lâ:dvo</i>, <i>'kâ:men</i>, <i>p'râ:prot</i>,⁴⁴ <i>'pâ:rkj</i> = parkelj, <i>'kâ:šl</i>, <i>k'nâ:lo</i> = tnalo, <i>'pâ:lca</i>, <i>sto'pâ:lo</i>, <i>p'sâ:nc</i> = piščanec, <i>'bâ:ba</i>, Imn <i>'gâ:rje</i>, <i>s'tâ:tve</i>, <i>'žgâ:nci</i>, Red <i>b'râ:ta</i>, <i>br'i'sâ:ča</i>, Rmn <i>v'râ:t</i>, <i>poko'pâ:ti</i>, <i>kle'pâ:ti</i>, <i>la'gâ:ti</i>, <i>'kâ:ti</i>, <i>te'sâ:ti</i>, <i>m'lâ:tit</i>, <i>'dâ:ti</i>, <i>kožu'xâ:ti</i> 'ličkati', <i>s'kâ:kat</i>, <i>ob'râ:čati</i>, <i>'dâ:ti</i>, <i>'kâ:m</i>, <i>pe'nâ:ist</i>;</p> <p><i>b'râ:t</i>, <i>žu'pâ:n</i>, <i>s'kâ:f</i>;</p> <p><i>m'lâ:tič</i>, <i>'zâ:met</i> 'otrobi';</p> <p><i>'lâ:xek</i>;</p> <p><i>'mâ:ntl</i>, <i>ž'lâ:xta</i>, <i>co'pâ:ta</i>, <i>'jâ:jyka</i> 'krilo, kikla', <i>'kâ:pa</i>, <i>š'pâ:rxert</i>, <i>s'tâ:la</i>, <i>'fâ:rof</i> 'župnišče', <i>'râ:ca</i>, <i>'vâ:ga</i> = vaga 'prečka', <i>ž'lâ:jf</i>, <i>k'râ:ncj</i> = krancelj 'venec', <i>g'râ:ba</i>, <i>'fâ:nt</i>, Imn <i>ž'nâ:bli</i>, <i>'pâ:re</i> 'mrtvaški oder', <i>x'lâ:če</i>, <i>'râ:nte</i> 'late kozolca', <i>'lâ:te</i>, prid m <i>kos'tâ:jof</i>, <i>'zâ:gati</i>;</p>

41 Tudi *'gâ:t*.

42 Tudi *b'râ:t*.

43 Po analogiji tudi *'sa:touje*.

44 Tudi *p'râ:prut*.

<i>a:u</i>	< *ō		'na:ʏs, me'sa:ʏ, 'va:ʏs, ⁴⁵ 'ka:ʏst, 'na:ʏč, ⁴⁶ s'ra:ʏta = sirota, s'na:ʏči, s'ta:ʏ = sto, u'xa:ʏ, ne'ba:ʏ, ku'la:ʏ, pe'ra:ʏt, pro'sa:ʏ, se'na:ʏ, dre'va:ʏ, u'ka:ʏ = oko, z'va:ʏn, 'na:ʏxt, za'na:ʏxtənca, 'pa:ʏle, g'da:ʏ = kdo, le'pa:ʏ; po asimilaciji -oʏ (< -ol-): do'pa:ʏdne, 'pa:ʏnoči, (< -ov) do'ma:ʏ = domov;
	< *ō-		'ka:ʏža, 'pa:ʏstla, š'ka:ʏrja, 1ed 'na:ʏsim, 'ma:ʏrem, 'a:ʏsŋ = osem;
	< *ī		'ča:ʏn, 'ba:ʏxa, 'va:ʏk, 'sa:ʏza, Imn 'pa:ʏnčnice, ⁴⁷ 1ed 'ka:ʏnem; ⁴⁸
	< *j		'pa:ʏx 'polh';
	< *j-		'sa:ʏnce, 'sa:ʏnčnica;
	v izposojenkah		'ša:ʏla, 'ba:ʏtra, so'ba:ʏta, 'a:ʏlej 'olje';
<i>o:u</i>	< *ō ⁴⁹		x'lo:ʏt, go'lo:ʏp, 'go:ʏs, 'go:ʏska, 'zo:ʏp, Imn ot'ro:ʏbi, sre'bo:ʏt = srebot 'srobot', Oed s karv'jo:ʏ; 'po:ʏt 'pot, steza', 'ro:ʏbec, 'go:ʏša = gosčca; 'ro:ʏka; po'ro:ʏka, 'po:ʏpek, 'ko:ʏčar, 1ed s'to:ʏplem 'stopati';
	< *ō-		'go:ʏba, 'ko:ʏča, 'to:ʏča;
	< *o	po umiku naglasa	Imn 'zo:ʏbi;
	< *ō ⁵⁰		p'lo:ʏt, 'no:ʏč, ot 'do:ʏma, 'xo:ʏsta, ⁵¹ gos'po:ʏt, 'ko:ʏkla = koklja, g'lo:ʏdat;
	< *ō-	v primeru	'o:ʏšpice, 'o:ʏčim;
	< umično naglašena *o		v'do:ʏva; ⁵²
	v položaju ob v		
	v izposojenkah		'co:ʏta, k'ro:ʏta, 'ro:ʏmar, Imn 'co:ʏkle;
<i>o:⁵³</i>	< *ō ⁵⁴		'go:ʏš, prid m 'vo:ʏzek = ozek;
	< *ō	položajno ob zvočniku ⁵⁵	mo'zō:lc 'mozolj', s'vō:ra = svora 'sora', 'vō:s 'os';
	< *ō	po umiku novega cirkumfleksa	'o:ʏtavič 'vnuka, druga otava';
	v izposojenkah		'lō:dŋ 'trgovina', 'kō:rβica 'jerbas', fi'žō:f = fižol, pat'rō:n, 'kō:r, 'xō:stija, Imn 'ō:rgle;
		iz knjižnega jezika	'ō:pčina;

45 Tudi 'vo:ʏs.

46 Tudi 'no:ʏč.

47 Toda 1ed poʏ'no:čnica.

48 Tudi k'le:jem.

49 Redko a:ʏ, npr. v primeru Oed ž i-sklanjatve: s kost'ja:ʏ, tudi s kost'jō:.

50 Položajno ob zvočnikih lahko tudi kot o: ali u:^o.

51 Tudi 'xō:sta.

52 Redko, verjetno položajno ob /v/, tudi a:ʏ, npr. 'a:ʏca, Imn si'na:ʏvi.

53 V gradivu zapisano kot o: ali o:, npr. 'lō:ʏtŋnik, poʏ'no:čnica, (k'ri:žōf) 'pō:ʏt, z'dō:fc – blagos'lo:ʏ.

54 Položajno ob zvočnikih lahko tudi kot u:^o.

55 Verjetno kot mlajša različica k o:ʏ.

<i>u:</i> ⁵⁶	< umično naglašena *o ⁵⁷		'vu: ^o da, 'ku: ^o sa, 'ku: ^o za, 'gu: ^o ra, 'vu: ^o sa, 'pu: ^o tkva, 'u: ^o kno, ⁵⁸ 'bu: ^o žič, 'ku: ^o tu, č'lu: ^o vek, 'tu: ^o rk, 'pu: ^o tok, 'vu: ^o rex = oreh, ⁵⁹ 'ku: ^o žux, 'skalu: ^o vje, Red ot'ru: ^o ka, Ded 'ku: ^o sti, Med v 'nu: ^o či, Oed s 'ku: ^o jam, Imn gra'du: ^o vi, prid m 'bu: ^o žji, prid ž š'ru: ^o ka, del -l ž ed 'bu: ^o dla, ⁶⁰ 'gu: ^o re = gori, vi'su: ^o ko; ⁶¹
	< * ^o		st'ru: ^o p, g'ru: ^o p, 'ku: ^o š, 'vu: ^o f = vol, š'ku: ^o f, 'ku: ^o i = konj, k'ru: ^o p, 'nu: ^o š, 'pu: ^o t = pod 'skedenj', 'bu: ^o l = bolj, p'ru: ^o č = roč, 'u: ^o n = on;
	< * ^o ⁶²	položajno ob zvočniku	'mu: ^o st, 'tu: ^o r, 'vu: ^o sek;
	< * ^o	po umiku naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga	'mu: ^o dras, 'u: ^o trok, 'u: ^o met, 'pu: ^o tplat, prid m bu: ^o gat, 2ed 'u: ^o tpreš; ⁶³
	< * ^o	položajno ob zvočniku	'mu: ^o š, 'nu: ^o tre, 'nu: ^o ter; 'mu: ^o ka, nu'cu: ^o j;
		po umiku novega cirkumfleksa (Furlan 2005: 407, op. 3)	'gu: ^o senca = gosjenica;
	< * ⁱ	v primeru	'ku: ^o k;
	v izposojenkah		'pu: ^o st, š'ku: ^o f, 'bu: ^o ter, 'ku: ^o staj = kostanj, 'mu: ^o št, 'knu: ^o f, 'tu: ^o tn'kâ:mra, 'šu: ^o štar;
[u: ^o]	< * ^u -	v položaju ob zvočniku	'mu: ^o xa;
		v izposojenkah (v položaju ob zvočniku)	ku'ru: ^o za;
<i>u:</i>	< * ^u		'ju: ^o žna, od'ju: ^o ga; 'lu: ^o lek 'moško spolovilo', 'u: ^o sje = usnje, Imn s'mu: ^o če, prid m tre'bu: ^o šast, tre'bu: ^o šnat;
	< * ^u -		'ju: ^o tro, r'ju: ^o xa;
	< * ^u -		ko'žu: ^o x;
	< * ^o	redko	1mn s'mu: ^o , 3mn 'su: ^o ;
	v izposojenkah		'šu: ^o x, 'lu: ^o ster, če'bu: ^o f = čebul 'čebula', 'u: ^o nterča 'spodnje krilo';

56 Ta samoglasnik je večinoma (sekundarni) odraz za položajne različice in mlajše razvoje *o*-jevskih glasov (umično naglašena *o, interne podaljšave *o-*o*, mlajših umikov naglašena *o (po denazalizaciji in se torej obnaša kot etimološki *o*)).

57 Tako se obnaša tudi *o v primeru 'su:^oset 'sosed' (tudi 'sa:uset) in *o- v primeru 'u:^ogle.

58 Tudi 'u:^okŋ in 'u:^oknu.

59 V vzglasju ob protetičnem *v*- lahko tudi refleksi *u:*, npr. 'vu:^orex in 'vu:^oče = oče. Refleksi *u:* (ob zvočnikih) tudi v primerih 'nu:^onga = noga, 'du:^oile = doli.

60 Tudi 'bo:dla.

61 Tudi vi'so:ko.

62 Verjetno položajno ob *v*, najverjetneje kot naslednja stopnja odraza *u:*^o, tudi odraz *u:*, npr. pe'ču:vje, 'vu:^oje = oje.

63 Tak odraz zaradi protetičnega *v*-.

<p>ü: < *<i>ū</i></p> <p>< *<i>ū-</i></p> <p>< *<i>-ū</i></p> <p>< *<i>i</i></p> <p>< *<i>-ə</i> v položaju za <i>v</i> v izposojenkah</p>	<p>po umiku naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga (v položaju ob <i>r</i>)</p>	<p>prid m 'tū:j, 'sū:x, g'lū:x, 'vū:š; k'lū:č, me'xi:r, klo'bū:k, 'sū:ša, pū:st, Ded 'dū:ši, Imn p'lū:če, 'vū:ste 'usta', 'tū:žec; 'rū:plo, 'rū:se 'brki'; p'lū:k, 'lū:kja, x'rū:ška, 'sū:kja, 'jū:k = jug;</p> <p>k'lū:ka, 'kü:ra = kura 'kokoš', 'bū:kva, 'kü:šar = kuščar, v'jū:tro 'zjutraj';</p> <p>k'rū:x, 'kü:p, 'tū;</p> <p>prid m 'šū:rok;</p> <p>'vū:n 'ven';</p> <p>'pū:nčux 'visoki čevelj', 'ū:berok 'suknja', 'bū:ča, 'kü:ga, 'kü:xja = kuhinja, 'bū:rkļ, g'rū:nt, 'fū:reš 'koline', 'f'rū:štik 'zajtrk', 'tū:nf = tunf 'tolmun', Imn s'tū:nfi 'nogavice', prid m 'pū:ŋklast 'grbast', 'zū:pnik;</p>
<p>a:r < *<i>r̄</i> in *<i>ŕ</i></p> <p>pod terciarnim naglasom v primerih</p> <p>po onemitvi nenaglašnega samoglasnika za <i>r</i></p> <p>< *<i>r̄</i></p> <p>< -<i>u</i> < -<i>l</i></p>	<p>pod terciarnim naglasom v primerih</p> <p>po onemitvi nenaglašnega samoglasnika za <i>r</i></p>	<p>'ga:rlo, 'pa:rst, 'ba:rki, 'ma:rtevc, s'ma:rt, 'ka:rsta, 'ča:rtalo, 'va:rt, 'a:rš = rž, 'ka:rst, 'ka:rma, č'ma:rļ, 'sa:rna, 'ka:rļ 'kri', pos'ta:rva, 'ča:rļ, 'ga:rŋ, 'va:rba, 'ta:rta, 'ga:rča, 'ma:rzlica, č'e'ta:rtek, 'ba:rļ,⁶⁴ 'va:rx, 'pa:rst, o'ba:rļ, Imn 'da:rve, 'pa:rse 'prši', prid m 'ča:rŋ, 1ed u'ma:rjem,⁶⁵ del -l m mn u'ma:rļi;</p> <p>'sa:rce, 'sa:ršen;</p> <p>u'ma:rti 'umreti', o'tpa:rti 'odpreti', 'za:rti⁶⁶ 'žreti';</p> <p>del -l m ed c'va:r = cvrl, u'ma:r = umrl, 'za:r = žrl, 'da:r = drl, o'tpa:r = odprl.</p>

64 Toda o'bā:rve.

65 Tudi um're:m (enake dvojnice tudi za druge osebe in števila).

66 Tudi ž're:iti.

3.3.1.2 Nenaglašeni samoglasniki

issln.	Gradivo
<i>i</i>	
< *iKṼ	<i>dī'xū:r, vi'xar, li'si:ca, Ied s ndl vi'so:ko ~ vi'su:ko;</i>
< *ṽKiK	<i>'vū:snica = ustnica, 'ji:ezik, 'o:pčina, 'zū:pnik, s'va:ičnik ~ s've:čnik, 'lo:itnik, 'o:učim = očim, 'o:tavič 'vnuka (druga otava)', m'lā:tič, 'ma:rzlica, 'že:inīn, t'rā:nik = travnik, Imn s'ma:rnice, 'o:ušpice, Mmn m 'či:ebrix, 'nu:žix, Mmn ž 'mi:šix, prid Oed s 'tu:tim, z 'mu:jim, prid Rmn s'ti:rix, prid Dmn s'ti:rim, prid Omn s'ti:rimi, 1ed 'vi:dim, m'lā:tim, 2ed 'vi:diš;</i>
< *-i	<i>Ied 'mā:ti, Imn m 'lā:si 'lasī, lasje', zo:ubi, 'se:sveti 'vsi sveti', 'šu:xi 'nizki čevlji', ot'ro:ubi, Sv'e:iti trije: k'rā:li, 'fi:ŋkošti 'binkošti', žgā:nci, možgā:ni, si'na:uvi, u're:ixi, Red ž 'mi:ši, 'ni:ti, Ded m u'če:iti = očetu, b'rā:ti, 'ma:jsti, vre'ma:ini, 'ti:ebi, Ded ž 'ro:uki, 'pi:eči, x'či:eri, 'zi:eni, 'xi:ši, 'dū:ši, Med m pār 'lā:si, o bu'zi:či, pār b'rā:ti, Med s 'wū:xi, Med ž na 'vi:esi, pār 'vū:ši, f_ka:rvi, Omn m z 'lā:sami, Omn ž z 'wū:xami, z 'ro:ukami, z 'mi:šmi, z 'zi:enami, prid m člo've:jški, 've:ški = vaški, nar'vi:ši 'najvišji', smar'de:iti, u'mar:ti, poko:pā:ti, zvo'ni:ti, 'ši:vati, 'vi:deti, tar'pe:iti, ko'si:ti, g'ri:sti, stro'jiti, su'ši:ti, u'zi:enti se,⁶⁷ 'za:rti ~ ž're:iti, mo'li:ti, 'ni:esti, 'bi:ti, 're:jzati, 3ed 'vi:di, del -l m mn u'mar:ti;</i>
< *eKṼ	<i>jid'nā:ist;</i>
redko ⁶⁸	<i>s'na:ictixl 'robec', s'ti:epix 'vodnjak';</i>
v izposojenkah	
<i>e</i>	
< *eKṼ	<i>pre'di:vo, pe'tnā:ist;</i>
< *-e	<i>'se:jme, ž'ri:ebe, 'ti:ele, v'ri:eme, b'ri:eme, p'rā:se, 'di:ekle, Red ž 'zi:ene, 'mā:tere, x'če:re, x'če:rke, Imn ž 'zi:ene, 'ro:uke, tre'pa:lnice, s'mu:če, s'ki:je 'smučī, te'le:ige 'jarem', 'je:tre;</i>
< *eKṼ	<i>sest'ri:čna, kore'ni:na, kme'ti:ja, pše'ni:ca, pret'pā:snik;⁶⁹ Oed s s te'le:itom, de've:it, de'se:it;</i>
< *ṽKeK	<i>'ji:ečmen, 'dā:leč, 1ed 'ni:esem, v'ze:jmem, c'vi:etem, 2ed c'vi:eteš, 1mn c'vi:etemo, 2mn c'vi:etete, 2ed 'ni:eseš, v'ze:jmeš, 2mn 'uo:tprete, 3mn 'uo:tprejo;</i>
< *-e	<i>'li:ice, 'ze:le, živ'le:je, ko're:je, ka'me:je, 'i:uje, Imn b'rā:tje,⁷⁰ 3ed 'ni:ese, v'ze:jme, 'sar:ce;</i>

67 Tudi *u'zi:ent se*.

68 Morda položajno ob /j/.

69 Verjetno prevzeto iz knjižnega jezika ob narečnem /ši:rcf/.

70 Tudi *b'rā:ti*.

<i>e</i>	< *ǣKǺ	<i>ple'ni:ca, me'xü:r, se'na:u, sre'di:nc, se'ki:ra, le'pa:u;</i>
	< *ǺKǣK	<i>'vu:rex, 'su:°set ~ 'sa:u°set, ǣ'lu:°vek, 'vi:°deti;</i>
	< *Ǻ v priponah *-ǣc, *-ǣk	<i>x'lá:pec, 'tü:ȷec, 'cǣ:pec, 'ro:ȷbec, mar'ti:nčĕk, 'po:ȷpek, š'č'i:epek, 'pe:ȷtek, 'gü:dek = gudek 'prašiček', z'ma:dlešek = zmadlešček⁷¹ 'oven', prid m p'li:tek, 'ni:žek, 'lá:xek;</i>
	< *a v položaju za j < *Ǻ	<i>'le:šjek = lešnjak 'lešnik', 'ši:žek = šijnjak 'tilnik';</i>
	< *ȷ (skupaj z r)	<i>s'ti:eber;</i>
	v izposojenkah	<i>š'pá:rxert, 'pi:šker, 'lu:ster;</i>
<i>a</i>	< *aKǺ	<i>ka'zâ:fc, za'na:ȷxtǣnca, brada'vi:ca, mar'ti:nčĕk, pas'ti:r, pla'ni:na, ma'li:na, stra'ni:šĕ,⁷² Imn noga'vi:ce,⁷³ va'li:ti, nau'ri:p 'navkreber';</i>
	< *ǺKaK	<i>'mu:°dras, 'pi:šala = piščala 'piščal', 'ši:vanĵka, 'pu:°tplat, g'ri:ntar, ko'la:urat, Imn 'pi:sanĵe 'pirhi', Dmn 'lá:sam, ǣ'ra:ȷvam, v'râ:tam, 'nu:ngam 'nogam', Mmn pǣr v'râ:tax, 'da:rvax, pǣr ko'le:ȷsax, pǣr 'kȷo:jax, 'xi:šax, 'ro:ȷkax, pǣr 'lá:sax, Oed z 'lá:sam, Omn z 'lá:sami, z 'zo:ȷbami, z 'wü:xami, z 'ro:ȷkami, z v'râ:tami, s ko'le:ȷsami, z b'râ:tami, z 'zâ:ȷcami, prid m tre'bu:šast, tre'bu:šnat, 'da:ȷlati, 'sa:ȷkat, zaž'lâ:ȷfat 'zavreti', 'va:jati 'vejati', 1ed 'da:ȷlam, 2ed 'da:ȷlaš, 1mn 'da:ȷlamu, 2mn 'da:ȷlate, 3mn 'da:ȷlaju;</i>
	< *a	<i>'ro:ȷka, lo'ba:ĵa, pe'š'i:ca = peščica 'pešč', 'zi:la, 'rü:ta, s'vø:ra, 'di:eska, 'ri:etkva, 'ti:eta, ȷǣ:šfa 'jelša', 'ĵâ:ȷĵka = janka 'žensko krilo', 'ĵâ:ȷpa 'jablana, jabolko', 'ĵâ:ȷca 'jajce', Red m 'zo:ȷba, d'ne:ȷva, u'čĕ:ȷta, kus'ta:ȷja, Red s 'č'i:ela, Red prid m, s 'mu:°jega, 3ed na'pe:ȷa = napenja, 'da:ȷla;</i>
	< *-el-Ǻ v primeru	prid m 'di:eba = debel;
	< *-ǣ-l v del -l m ed	<i>'zi:ȷva = živel, 'va:ȷda = vedel, 'ta:rpa = trpel, 'vi:ȷda = videl, 'va:ȷda = vedel;</i>
	< *-a-l v del -l m ed	<i>k'le:ča, 'da:ȷla, 'pi:ȷka = pikal, 'da: = dal, po'di:ȷra;</i>
	< *ȷ (skupaj z r) v izposojenkah	<i>smar'de:ȷti, tar'pe:ȷti, 3ed gar'mi:;⁷⁴ pat'rø:n;</i>

71 Prim. *zmadlešček*, Furlan 2016, 79, in *zmarletka*, Bezlaj 2005, 416–417.72 Verjetno prevzeto iz knjižnega jezika ob narečnem *cekrĕ:t*.73 Verjetno prevzeto iz knjižnega jezika ob narečnem *š'tü:nfi*.74 Toda *gr'me:ȷti*.

o	< *oK ⁷⁵	<p>lo'ba:ja, pog're:ip, klo'bü:k, co'pâ:ta, oti'râ:č 'brisača', ko'ri:to, ko'žu:x,⁷⁶ o'pe:ka;⁷⁷ gos'ti:lna, gos'po:ut 'gospod, župnik', pro'sa:u, pod'rü:žnica, po'ti:ca, pro'ce:sja, ol'tâ:r, ko'pi:ca, topo'ri:še, ko'la:urat, ko'ka:uš, ko'pi:to, o'me:la, kore'ni:na, mo'zo:lc 'mozolj', vode'ni:ka 'vodenica', pom'lâ:t, gor'jâ:k = gornjak 'zahodni veter', opxa'ji:lo, gospo'di:ja, sto'pâ:lo, spoved'ni:ca, Red ko'le:isa,⁷⁸ ot'ru:ka,⁷⁹ kos'ti: Imn u'če:tje,⁸⁰ ot'ro:ubi, o'bâ:rve, pot're:pance 'trepalnice', mož'gâ:ni, o'či:, Dmn kos'te:im, Mmn kos'te:ix, prid m kos'tâ:jof, bo'le:n, člo've:jški, ko'si:ti, ot'pa:rti 'odpreti', kožu'xâ:ti 'ličkati', kro'pi:ti, poko'pâ:ti, zvo'ni:ti, no'si:ti, ob'râ:čati, spo've:jdati se, stro'ji:ti, ro'si:ti, omo'ži:ti se, mo'li:ti, do'pa:udne, po'pa:udne, ob'lâ:čno, ot'ko:ut, do'ma:u = domov;</p>
	< *V _K oK	<p>'ja:goda, b'ra:mor, m'li:nčofka = mlinčevka 'potica', 'sa:touje, p'râ:prot,⁸¹ 'si:rotka, 'na:xot, Rmn m 'lâ:sof ~ 'lâ:sou, 'kuo:jof = konjev, Dmn m 'kuo:jom, b'râ:tom, Oed m, s s te'le:itum, s 'pi:esom, z b'râ:tom, z 'vu:lom, z d'ne:vom, z 'ni:ebom,⁸² Rmn m b'râ:toju, s'ta:ršou, Dmn m b'râ:tom, s'ta:ršom, prid m 'vi:sok, 'šü:rok;</p>
	< *-o	<p>'ga:rlo, 'bi:edro, sto'pâ:lo, 'u:kno (~ 'u:knu),⁸³ k'lâ:dvo, k'hâ:lo = tnalno, 'zi:to, 'di:eblo, g'na:izdo (~ g'na:izdu) 'či:elo, 'si:edlo, 'kri:lo, d'la:ito, ko'pi:to, ka'di:lo, prid s Ied 'ni:sko, Imn⁸⁴ 'ni:esemo, 'vi:dmo, tar'pi:mo, 'na:usmo, 'da:ilamo, 'dâ:mo, 'ča:imo = hočemo;</p>
	< *oK ^V	<p>ro'či:ca, kom'pi:šanca = kopišnica 'robidnica';</p>
	< *V _K oK	<p>'zi:elot;⁸⁵</p>
	< *-o	<p>Ted ž 'zi:eno, 'nu:ngo 'nogo', 3mn⁸⁶ 'ni:esejo, 'vi:djo, tar'pi:jo, 'na:usjo, 'da:ilajo, 'dâ:jo, 'če:ijo 'hočejo';</p>
	< *-ojo	<p>Oed ž z 'ro:uko, z 'wü:xo = z uho, s 'pi:ečko, z 'mâ:terjo;</p>

75 Kot pogostejša različica k u.

76 Tudi 'ku:žux.

77 Verjetno prevzeto iz knjižnega jezika ob narečnem 'ci:gl.

78 Tudi ku'la:jsa.

79 Tudi ut'ru:ka.

80 Toda z o'če:itum in z u'če:itum.

81 Tudi p'râ:prut.

82 Zadnji trije primeri so potrjeni s terenskim preverjanjem v začetku leta 2024.

83 Tudi 'u:kny.

84 Primeri v nadaljevanju so potrjeni s terenskim preverjanjem v začetku leta 2024.

85 Tudi 'zi:elut.

86 Primeri v nadaljevanju so potrjeni s terenskim preverjanjem v začetku leta 2024.

u	< * <i>u</i> K ⁸⁷		<i>stu'de:ĩnc, lu'pi:'na, klu'čar, su'š'i:ti;</i>
	< * <i>Ũ</i> KuK		<i>'ku:°žux,</i> ⁸⁸ <i>'pa:zdux,</i> ⁸⁹
	< * <i>Ũ</i> KoK	redko	prid m <i>g'lu:°buk;</i>
	< * <i>o</i> K ⁹⁰		<i>ku'la:ĩnu, pud'va:ũje</i> = podvoje 'podboj', <i>ku'vâ:č,</i> <i>ku'la:ũ, Red kus'ti:!, nu'či:, Med o bu'ži:či, Imn</i> <i>u'ra:ĩxi, ku'la:ĩse,</i> ⁹¹ <i>pu'tku:°vat, u'ži:enit se ~</i> <i>u'ži:enit se, nu'cu:°j;</i>
	< * <i>-o</i> ⁹²		<i>'da:ĩlu</i> = delo, <i>g'na:ĩzdo</i> (~ <i>g'na:ĩzdu</i>), <i>'la:ĩtu</i> (~ <i>'la:ĩto</i>), <i>'u:°knu</i> (~ <i>'u:°kno</i>);
	< * <i>-əl</i>		<i>'ku:°tu;</i>
		v del -l m ed	<i>'na:ĩsu, m'lâ:tu,</i> ⁹³ <i>'nu:°su, 'lu:°vu</i> 'loviti', <i>'pe:ĩxnu,</i> <i>po'ka:ũsu</i> = pokosil, <i>na're:du</i> = naredil, <i>f'te:knu</i> = vtaknil, <i>'ku:pu</i> = kupil, <i>z'mi:ĩslu</i> = izmislil, <i>zap'ra:vu</i> = zapravil, <i>o'ži:enu</i> = oženil, <i>'re:ĩšu</i> = rešil, <i>'ra:ĩku, 'pa:ĩku</i> = pekel;
ĩ	< * <i>li</i>	po onemitvi ponaglasnega <i>i</i> v položaju * <i>KliK</i>	<i>'ki:s ca;</i> ⁹⁴
	< * <i>ĩə</i>	v položaju * <i>-Kəĩ</i>	<i>ž'ri:eb </i> = žrebelj 'žebelj', <i>'kâ:š </i> = kašelj, <i>'pâ:rk </i> = parkelj 'kopito, parkelj';
		v izposojenkah < * <i>-Kəĩ</i>	<i>fece'ne:ĩkl</i> 'ruta', <i>krâ:nc </i> = krancelj 'venec', <i>'re:k c</i> = rekeljc 'suknjič', <i>š'na:ĩctix </i> 'robec', <i>'ši:rc </i> 'predpasnik', <i>š'ti:bjc</i> 'spalnica, kamra', <i>'ci:g </i> 'opeka', <i>'bur:rk </i> 'burklje', <i>'pü:š c</i> 'cvetnodedeljska butara', <i>kr'e:mp , 'na:ĩgl</i> 'nagelj';
ŋ ⁹⁵	< * <i>ən</i>	po onemitvi ponaglasnega <i>ə</i> v položaju * <i>-Kən</i>	<i>'ke:ĩdŋ</i> = teden, <i>'či:esŋ, 'pa:ũŋ</i> = poldan, Rmn <i>'u:°kŋ, prid m 'ži:fčŋ, 'ji:edŋ</i> = eden;
	< * <i>ni</i>	po onemitvi ponaglasnega <i>i</i> v položaju * <i>Knica</i>	<i>pod'ru:žŋca,</i> ⁹⁶ <i>s've:ĩčŋca, 'pa:ũnočŋca</i> = polnočnica, <i>'bu:čŋca</i> = bučnica 'bučno seme', <i>ko'ru:žŋca, Imn š'ma:rŋce;</i>
	< * <i>m</i>	po onemitvi ponaglasnega <i>ə</i> v izposojenkah * <i>-Kən</i>	<i>'se:dŋ, 'a:ũŋ</i> 'osem', <i>'se:dŋdeset, 'a:ũŋdeset;</i> <i>'že:gŋ</i> 'blagoslov', Imn <i>xožŋ're:garji</i> 'naramnice za moške hlače', <i>'ta:ũžŋt</i> = tavžent 'tisoč';
ŋ ⁹⁷	< * <i>m</i>	po onemitvi ponaglasnega <i>ə</i>	<i>revma'ti:žŋ;</i>

87 Samo v primeru led *kü'pü:vlem* 'kupujem' je refleks **u* v tem položaju [i].

88 Tudi *ko'žux*.

89 Tudi *'pa:ĩsxa*.

90 Kot redkejša različica *k o*.

91 Tudi *ko'le:ĩse*.

92 Kot redkejša različica *k o*.

93 Primeri v nadaljevanju so potrjeni s terenskim preverjanjem v začetku leta 2024.

94 Toda *'ma:rzlica*.

95 V gradivu pogosto zapisan kot *n*.

96 Primeri v nadaljevanju so potrjeni s terenskim preverjanjem v začetku leta 2024.

97 V gradivu zapisan kot *m*.

<i>r</i> ⁹⁸	< * <i>r</i> v izposojenkah	<i>rde'či:ca</i> , Red <i>kr'vi:!</i> , prid m <i>r'jā:f</i> , <i>gr'me:iti</i> , <i>pr'de:iti</i> ; <i>'lo:it'nik</i> ;
<i>a</i>	sekundarno po onemitvi samoglasnikov (zlasti ob zvočnikih)	<i>za'na:uxtænca</i> , <i>kom'pi:šænca</i> = kopiščnica 'robidnica', 2mn <i>m'lā:tæte</i> , <i>pær</i> = pri.

3.3.2 Konzonantizem

Soglasniki so nastali iz enakih izhodiščnih splošnoslovenskih soglasnikov, poleg tega pa še:

	Izvor	Gradivo
<i>n</i>	< * <i>n̥</i> < s sekundarno nazalizacijo samoglasnika ob konzonantu kot ohranitev rinezm	<i>g'li:ēzn</i> ; <i>'nu:n̥ga</i> = noga (prim. Ramovš 1924: 103– 104), <i>s'tū:ndenc ~ stu'de:īnc</i> ; <i>'ma:īšnc</i> = mesec (prim. Ramovš 1924: 106);
<i>ŋ</i> ⁹⁹	< * <i>n̥</i> < * <i>n̥</i> < * <i>-nbj-/*-nbj-</i> < * <i>j</i> v primeru	<i>lo'ba:ŋa</i> , <i>'si:ŋek</i> = šijnjak 'tilnik', <i>'cū:ŋa</i> , <i>s'vi:ŋa</i> , <i>'ŋi:va</i> , <i>gospo'di:ŋa</i> , Red <i>'ŋi:ga</i> = njega, Ded <i>'ŋi:mu</i> = njemu; <i>ko're:īē</i> , <i>ka'me:īē</i> , <i>zna'me:īē</i> = znamenje, <i>b'ri:ŋe</i> = brinje; <i>se'ŋa:čka</i> ¹⁰⁰ = sejačka 'jerbas';
<i>l</i>	< * <i>l̥</i> < * <i>-l̥</i> < * <i>-lbj-/*-lbj-</i> < * <i>lV</i> < primarna skupina * <i>dl/*tl</i> ¹⁰¹	<i>k'lū:ka</i> , <i>k'lū:č</i> , <i>'zā:jkla</i> , <i>'ko:ŋkla</i> = koklja, <i>'pa:ŋle</i> = polje, <i>'zi:emla</i> , <i>'pa:ustla</i> = postelja, <i>m'ra:ŋla</i> , <i>s'te:ŋla</i> , <i>'mē:la</i> = melja 'moka', <i>ne'de:ŋla</i> , <i>k'rā:l</i> , <i>mo'zo:lc</i> = mozoljec 'mozolj', <i>č'ma:rl</i> , Imn <i>p'lū:če</i> ; <i>'zē:le</i> = zelje; <i>k'ri:lo</i> , Imn <i>'vi:lce</i> = vilice, del -l ž ed <i>p'li:ela</i> = pletla, <i>'cvi:ela</i> = cvetla;
<i>r</i>	v skupini * <i>-črē-</i> , <i>-žrē-</i>	<i>ž'ri:eb̥l</i> = žrebelj 'žebelj', <i>ž'ri:ebe</i> = žrebe, <i>č're:īda</i> = čreda, <i>č're:šja ~ č're:šja</i> = črešnja, Imn <i>č'ra:īve</i> 'čreva';

98 V gradivu zapisan kot *r*.

99 V gradivu zapisan tudi kot *ŋ*.

100 Zapisano tudi kot *se'ŋā:čka*.

101 Toda *'je:dla*.

<p>v</p> <p>< kot proteza pred *<i>u</i>-¹⁰²</p> <p>< kot proteza pred *<i>o</i>-/*<i>o</i>-</p> <p>< <i>u</i>- < *<i>u</i>-</p> <p>< *<i>b</i></p>	<p>'<i>vü:snica</i> = ustnica, '<i>vü:ste</i> 'usta', '<i>vü:s</i>¹⁰³ = uš;</p> <p>'<i>vɔ:s</i> 'os', '<i>vü:sa</i> = osa, '<i>vü:rex</i> ~ '<i>vü:rex</i> = oreh, '<i>vü:če</i> = oče, '<i>vü:gi</i> = ogenj, prid m '<i>vɔ:zek</i> = ozek;</p> <p><i>v'bi:ti</i> = ubiti, <i>v'mi:ti</i> = umiti;</p> <p><i>pu'dva:uje</i> = podvoje 'podboj' (Jakop v SLA 2.2: 85);</p>
<p>j¹⁰⁴</p> <p>< *<i>j</i></p> <p>< *<i>j</i> < *<i>-nbj</i>-/*<i>-nbj</i>-</p> <p>< kot prehodni <i>j</i></p>	<p>včasih pred <i>d</i>, <i>s</i></p> <p>'<i>ku:staj</i> = kostanj, '<i>sü:kja</i> 'suknjič', '<i>u:sje</i> = usnje, '<i>kü:xja</i> = kuhinja, '<i>čebe'jâ:k</i> = čebelnjak (Šekli v SLA 2.2: 272), '<i>le:šjek</i> = lešnjak 'lešnik', '<i>lü:kja</i>, '<i>č're:šja</i>, '<i>kuo:i</i> = konj, Imn '<i>kuo:ji</i>, Omn s '<i>kuo:jami</i>, Oed ž '<i>ji:m</i>, prid m <i>kos'tâ:jof</i>, 3ed <i>na'pe:ja</i> = napenja;</p> <p>'<i>žɛ:gnaje</i> = žeganje, Imn '<i>sɛ:'e</i> 'sanje';</p> <p>'<i>mo:jdrc</i> = moderc 'nedrc', '<i>a:ider</i> = oder 'pograd', '<i>pa:isxa</i>¹⁰⁵ = pazduha;</p>
<p>k</p> <p>< *<i>t</i></p> <p>< *<i>t</i></p>	<p>v skupini <i>tn</i></p> <p>v skupini <i>tl</i></p> <p>v primeru</p> <p><i>k'nâ:lo</i> = tnalno;</p> <p><i>k'le:</i> 'tla',¹⁰⁶ Mmn <i>na k'le:ix</i>;</p> <p><i>ke:ijɔ</i> = teden, <i>trɛ:ki</i> = tretji;</p>
<p>g</p> <p>< *<i>d</i></p> <p>< *<i>k</i></p>	<p>v skupini <i>dn</i> v primeru</p> <p>v položaju pred zvonečim nezvočnikom</p> <p>'<i>pa:ugɔ</i>¹⁰⁷ = poldan, <i>po'po:ugɔ</i> = popoldan;</p> <p><i>g'da:u</i> = kdo, <i>g'de:r</i> = kateri;</p>
<p>f</p> <p>< *<i>v</i></p>	<p>pred nezvonečimi nezvočniki¹⁰⁸ in v izglasju</p> <p><i>m'li:nčofka</i> = mlinčevka 'potica', <i>bez'gâ:fka</i>, <i>k'ri:fe</i> = krivec 'severni veter', '<i>ča:rf</i> = črv, '<i>ba:rf</i> = brv, <i>k'ri:f</i> ~ '<i>ka:rf</i> 'kri', Med <i>f'ka:rvi</i>, Imn <i>fsi s'vɛ:iti</i>, Rmn '<i>zo:ubof</i>, '<i>č'ra:if</i>, '<i>kuo:jof</i> = konjev, '<i>lâ:sof</i> = lasov,¹⁰⁹ prid m <i>zd'ra:f</i>, '<i>si:f</i> = siv, <i>kos'tâ:jof</i>, <i>t'jâ:f</i>, <i>šk'le:mpaf</i> = šepav, <i>zd'ra:f</i>, '<i>pü:ɲklaf</i> 'grbast', '<i>ži:fčɔ</i>, <i>k'ri:žof</i> (<i>po:ut</i>), <i>fpi:ti</i> = vpiti, <i>f'si:rti se</i> = vsiriti se, <i>f'če:ra</i> 'včeraj';</p>

102 Le v primeru '*wü:xa* = uha 'uho', tudi *u'xa:u*, je zapisana proteza *w*-.

103 Toda Red *u'ši*.

104 V gradivu zapisan tudi kot *j*.

105 Tudi '*pa:zduxa*.

106 Tudi '*t'le*.

107 Toda tudi *o'pa:udne*, *po'pa:udne*.

108 Toda v gradivu tudi '*a:uca* = ovca in *p'ra:u* = prav.

109 Tudi '*lâ:soy*.

<i>f</i>	<i>< *IK in *-I</i>	pred nezvenečimi nezvočniki v izglasju	<i>'vu:°f</i> = vol, <i>'ku:°f</i> = kol, <i>ple'vɛ:f</i> = plevel 'pleva', <i>fi'žɔ:f</i> = fižol, <i>'pá:fc</i> = palec, <i>ka'zâ:fc</i> = kazalec, <i>z'do:fc</i> = zdolec 'vzhodni veter', <i>'jɛ:řša</i> = jelša, prid m <i>'bɛ:f</i> = bel;
	<i>< u- < *u-</i>	pred nezvenečimi nezvočniki	<i>fka:zati</i> = ukazati;
<i>ř</i>	<i>< *řč</i>		<i>pe'ři:ca</i> = peščica 'pest', <i>pr'gi:ře</i> , <i>'pi:řala</i> = piščala 'piščal', <i>stra'ni:ře</i> , <i>topo'ri:ře</i> , <i>p'řâ:nc</i> = piščanec, <i>p'řɛ:</i> = pišče, <i>'kü:řar</i> = kuščar, <i>'gɔ:řa ~ 'go:řša</i> = gošča, Imn <i>k'lâ:iře</i> = kleščce, 1ed <i>'i:řem</i> ;
	<i>< *xč</i>		<i>'ni:řer</i> 'nihče';
	<i>< *s</i>	po prekozložni asimilaciji	<i>řtɔ:řš</i> 'storž';
		v soglasniški skupini <i>sk-</i>	<i>řka:urja</i> = skorja (prim. Ramovš 1924: 293).

3.3.3 Prozodija

Fonetično dolgi naglašeni zložniki so odrazi naglašanih issln. * $\bar{V}$, sekundarno tudi naglašanih issln. * $\check{V}$ - in issln. *- $\check{V}$. Govor pozna vse splošnoslovenske naglasne spremembe (pomik cirkumfleksa na naslednji zlog, umik na prednaglasno dolžino, nastanek novega cirkumfleksa), od nesplošnoslovenskih pa umik na prednaglasno kračino (*'vu:°da*, *'ži:ena*) in nadkračino (*'mi:egla*), mlajši umik naglasa z zadnjega kratkega odprtega in zaprtega zloga (*'u:°trok*) ter umik novega cirkumfleksa (*'ši:vanjka*, *'ɔ:tavič*, *'gu:°senca*), kjer so vsi novonaglašeni samoglasniki dolgi.

3.3.4 Izguba glasov

issln.	Gradivo
$\emptyset$ <i>< *i</i> v položaju KiK	<i>p'řâ:nc</i> , <i>p'řɛ:</i> = pišče, <i>s'ra:uta</i> , <i>ř'va:iti</i> = živeti, 1ed <i>ř'vi:m</i> , 2ed <i>ř'vi:ř</i> , 3ed <i>ř'vi:</i> , 1mn <i>ř'vi:mu</i> , 2mn <i>ř'vi:te</i> , 3mn <i>ř'vi:ju</i> , del -l ž <i>b'lâ:</i> ;
	<i>pro'ɛɛ:sja</i> , <i>'jɛ:tka</i> , <i>'ju:žna</i> 'malica', 'kosilo', <i>k'lâ:dvo</i> , <i>'kü:xja</i> , <i>f'si:rti se</i> = vsiriti se, <i>se'si:rti se</i> , 1mn <i>'vi:dmu</i> , <i>m'lâ:tmo</i> , <i>'na:řsmu</i> , 2mn <i>'vi:řte</i> , <i>m'lâ:tâte</i> , <i>'na:řste</i> , 3mn <i>'vi:řju</i> , <i>m'lâ:tjo</i> , <i>'na:řju</i> ;
v priponi <i>-ica</i> v *K- <i>ica</i>	<i>'gu:°senca</i> , <i>'va:řverca</i> , <i>'ki:řlca</i> , <i>'pâ:lca</i> , <i>'vi:lce</i> , <i>'va:řnca</i> , <i>ř'ni:derca</i> , <i>za'na:řtænca</i> , ¹¹⁰

¹¹⁰ Toda tudi: *pod'rü:žnica*, *s'vo:řčnica*, *'sa:řnčnica*, *ř'ma:rnice*, *'ma:řzlca*, *'o:řřpice*, *p'ri:žnica*, *'kɔ:rbica* itd.

	-i v nedoločniški priponi <i>-ti</i> ¹¹¹	<i>m'lâ:tit, s'kâ:kat;</i>
< *e	položaju <i>Ke(K)</i>	<i>pon'de:lk,</i> ¹¹² <i>'pa:ygn</i> = poldne;
< *ε	v priponah <i>*-εc, *-εk</i>	<i>'zâ:jc, 'pâ:jk;</i>
< *a	redko v položaju <i>KaK</i>	del -l ž <i>po'vê:dla,</i> ¹¹³
< *o	redko v položaju <i>KoK</i>	<i>s'te:jska</i> = soteska;
< *ə	v položaju <i>KənK, Kən/Kəm/Kəł/Kəc/Kək</i>	<i>ka'zâ:fc, sre'di:nc, prs'ti:nc ~ prs'ta:nc,</i> <i>me'zi:nc, kri:fc</i> 'severni veter', <i>stu'de:jnc</i> <i>~ s'tü:ndenc, 'ma:jsnc, bra'trâ:nc, 'ku:zoc,</i> <i>pon'de:lk, 'tu:ork, revma'ti:zn, 'zi:fčn, 'ke:jdj,</i> <i>'ji:dy, 'se:dñ, 'a:usñ, 'že:gn, 'kâ:šl, 'pâ:rkł</i> = parkelj, <i>k're:mpł, č'ma:rł;</i>
< *-l	večinoma v položaju za soglasnikom v del -l m ed	<i>ot'pa:r</i> = odprl, <i>zm'li:e</i> = zmlel, <i>v'ze:</i> ~ <i>v'zi:e</i> = vzel, <i>'bi:</i> = bil;
<i>n</i>	< <i>dn-</i>	<i>'ni:es</i> = dnes 'danes';
	< <i>vn-</i>	<i>t'râ:nik</i> = travnik;
<i>s</i>	< <i>vs-</i>	<i>'se:nsveti</i> = vsi sveti; ¹¹⁴
	< <i>st(n)-</i>	<i>'vü:snica</i> = ustnica;
<i>d</i>	< <i>td</i>	<i>'pê:deset, 'šê:sdeset.</i>

4 SKLEP

Govor kraja Zibika (SLA T334) izkazuje definicijske lastnosti južnoštajerske narčne ploskve južne slovenščine. Zanj je značilna sekundarna podaljšava večine issln. kratkih naglašanih zložnikov v zadnjem besednem zlogu. Govor v naglašanih zlogih zato ne pozna kolikostnih nasprotij.

V dolgem vokalizmu je s številnimi dvoglasniško-enoglasniškimi dvojnicami tipa *a:i/e:i* (starejši refleks) – *ε:*, *a:y/o:y* (starejši refleks) – *o:*, *â:* – *a:*, *i:i* – *i:*, *u:u* – *u:/ü:* izražena srednještajersko-kozjanska prehodnost zibiškega govora (prim. kozjanski govor Bistrice ob Sotli (Gostenčnik 2022a) in bizeljski govor Kapel (Gostenčnik 2023).

111 Če v arhivu SLA tak zapis ni napaka in gre morda za namenilnik, saj je v zapisu Mire Založnik v nedoločniku večinoma končaj *-ti* brez onemitve, npr. *v'ze:iti, cve'te:iti, tar'pe:iti, no'si:ti, 'da:ilati, stro'ji:ti, te'sâ:ti, 'žâ:gati, 'bi:ti* itd. Vendar pa ima tudi Orač 2013 kot nedoločnik večkrat zapisano »kratko obliko«, npr. *'se:ikat* (V171.01 cepiti (drva na drobno) in V171A.01 sekati), *m'le:it* V188.01 mleti, *'me:ist* V196.01 meti, *kožu'xâ:t* V198 ličkati, *m'lâ:tit* V293.01 mlatiti, *ko'si:it* V312 kositi itd.

112 Toda *'čli:enek*.

113 Primer potrjen s terenskim preverjanjem v začetku leta 2024.

114 Toda tudi *fsi s've:iti*.

KRAJŠAVE IN KRATICE

D = dajalnik; **del** = deležnik; **ed** = ednina; **I** = imenovalnik; **issln.** = izhodiščni splošnoslovenski; **JV** = jugovzhodni; **m** = moški; **M** = mestnik; **mn** = množina; **O** = orodnik; **priid** = pridevnik; **R** = rodilnik; **s** = srednji; **SLA** = Slovenski lingvistični atlas; **sln.** = slovensko; **srednještaj.** = srednještajersko; **štaj.** = štajersko; **T** = tožilnik; **T000** = točka; **Z** = zahodni; **Zi.** = Zibika; **ž** = ženski

LITERATURA IN VIRI

- Bezljaj 2005** = France Bezljaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika 4: Š–Ž*, avtorji gesel France Bezljaj – Marko Snoj – Metka Furlan, uredila Marko Snoj – Metka Furlan, Ljubljana: SAZU – Založba ZRC, 2005.
- Furlan 2005** = Metka Furlan, Iz primorske leksike, *Annales* 15.2 (2005), 405–410.
- Furlan 2016** = Metka Furlan, Prispevki k slovenski in slovanski etimologiji, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Gostenčnik 2022a** = Januška Gostenčnik, Fonološki opis govora kraja Bistrica ob Sotli (SLA T345), *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 107–123.
- Gostenčnik 2022b** = Januška Gostenčnik, Fonološki opis govora kraja Večeslavci (SLA T397), *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 125–149.
- Gostenčnik – Kenda-Jež 2023** = Januška Gostenčnik – Karmen Kenda-Jež, Fonološki opis govora kraja Gomilica (SLA T392), *Jezikoslovni zapiski* 29.2 (2023), 287–313.
- Gostenčnik – Kenda-Jež – Kumin Horvat 2022** = Januška Gostenčnik – Karmen Kenda-Jež – Mojca Kumin Horvat, Ogrožena narečja v slovenskem jezikovnem prostoru, *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 75–87.
- Gostenčnik 2023** = Januška Gostenčnik, Fonološki opis govora kraja Kapele (SLA T349), *Jezikoslovni zapiski* 29.2 (2023), 267–285.
- Jakop 2022** = Tjaša Jakop, Fonološki opis govora Slivnice pri Celju (SLA T331), *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 89–106.
- Kumin Horvat 2022** = Mojca Kumin Horvat, Fonološki opis govora kraja Žetinci – Sichelendorf (SLA T414), *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 151–168.
- Orač 2013** = Urška Orač, *Govor v Zibiki*, diplomsko delo, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, 2013.
- Ramovš 1924** = Fran Ramovš, *Historična gramatika slovenskega jezika II: konzonantizem*, Ljubljana: Učiteljska tiskarna, 1924.
- Rigler 1963** = Jakob Rigler, Pregled osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu, *Slavistična revija* 14.1–4 (1963), 25–78.
- SLA 1.2** = Jožica Škofic idr., *Slovenski lingvistični atlas 1: človek (telo, bolezni, družina) 2: komentarji*, ur. Jožica Škofic, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2011 (Jezikovni atlas).
- SLA 2.2** = Jožica Škofic idr., *Slovenski lingvistični atlas 2: kmetija 2: komentarji*, ur. Jožica Škofic – Matej Šekli, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2011 (Jezikovni atlas).
- SLA 3.2** = Jožica Škofic idr., *Slovenski lingvistični atlas 3: kmetovanje 2: komentarji*, ur. Jožica Škofic – Matej Šekli – Nina Pahor, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2023 (Jezikovni atlas).
- Šekli 2018** = Matej Šekli, *Tipologija lingvogeneze slovanskih jezikov*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2018.
- Založnik 1960** = Mira Založnik, *Govor vasi Zibika, Okolica Šmarja pri Jelšah*, Arhiv Slovenskega lingvističnega atasa, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1962 (rokopis).

SUMMARY

A Phonological Description of the Local Dialect of Zibika (SLA Data Point 334)

This article presents the basic phonetic and accentological characteristics of the local dialect of Zibika (SLA data point 334). The phonological description of this local dialect is based on dialect material recorded by Mira Založnik in 1960. The local dialect shows the defining characteristics of the southern Štajersko (Styrian) dialect base of southern Slovenian. Synchronically, it is part of the Srednještajersko (Middle Styrian) dialect in the Štajersko (Styrian) dialect group. It does not exhibit quantitative or qualitative oppositions in stressed syllables because this local dialect is characterized by secondary lengthening of stressed syllabic nuclei in final syllables that were originally short in the vowel system. In the long vowel system, Srednještajersko–Kozjansko (Middle Styrian–Kozjansko) dialect transitivity of Zibika local dialect is expressed by diphthong–monophthong doublets of the type *a:ĩ/e:ĩ* (older reflex) – *ɛ:*, *a:ũ/o:ũ* (older reflex) – *ɔ:*, *â:* – *a:*, *i:ĩ* – *i:*, and *u:ũ* – *u:/ü:*.